

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., проф. Лоханова Н.О.

(підпис)
“ ___ ” травня 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030509 Облік і аудит
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою Облік і аудит
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік, контроль та аналіз виробничих запасів на прикладі
СФГ «Плаксієнко С.З»

Виконавець:

студент(ка) обліково-економічного
факультету

Зачепа Яна Олександрівна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Волкова Ніна Анатоліївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ.....	6
1.1 Економічна сутність та поняття виробничих запасів.....	6
1.2 Характеристика нормативної бази функціонування виробничих запасів.....	12
1.3 Основні методики оцінки запасів на підприємстві	18
РОЗДІЛ 2 ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА СФГ «ПЛАКСІЄНКО С.З».....	22
2.1 Загальна характеристика СФГ «Плаксієнко С.З».....	22
2.2 Облік руху та методи оцінки виробничих запасів на СФГ «Плаксієнко С.З».....	24
2.3 Внутрішній контроль виробничих запасів на підприємстві.....	35
СФГ «Плаксієнко С.З».....	35
2.4. Шляхи удосконалення обліку виробничих запасів на СФГ «Плаксієнко С.З».....	40
РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА СФГ «ПЛАКСІЄНКО С.З».....	43
3.1. Аналіз складу і структури запасів підприємства.....	43
3.2 Аналіз ефективності використання виробничих запасів	52
3.3. Аналіз взаємозв'язку вартості матеріальних ресурсів, обсягу реалізації та собівартості.....	57
ВИСНОВКИ	71
Список використаних джерел.....	75
Додатки	

ВСТУП

Актуальність теми. Для здійснення господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовують виробничі запаси, які є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства. Вони займають особливе місце у складі майна і домінуючу позицію у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності. Виробничі запаси є складовою частиною групи матеріальних ресурсів, які формують економічні ресурси.

Запаси є однією з найбільших складових собівартості продукції, робіт, послуг. Від правильності ведення обліку запасів залежить достовірність про отриманий підприємством прибуток та збереження самих запасів.

Здійснення виробничого процесу на будь-якому вітчизняному підприємстві, яке займається створенням матеріальних благ, неможливо уявити без матеріальних запасів, основною метою придбання й утримання яких є задоволення потреби, що виникає в процесі виробництва в придбаних запасах (сировині, матеріалах, купованих напівфабрикатах, паливі, тарі, тарних матеріалах, запасних частинах для ремонту, малоцінних та швидкозношуваних предметах). Раціональне й ощадливе використання матеріальних ресурсів підприємства є на сьогодні однією з найактуальніших задач, що стоять перед підприємством.

Проблема комерційної оцінки запасів явно назріла, потрібна досконала класифікація даних активів, визначення сутнісних характеристик їхніх видів, принципи взяття на бухгалтерський облік, методи оцінки, аналіз ефективного використання запасів, їхня правова захищеність, порядок проведення експертизи і т.д. Усе це перетворює проблему запасів в одну з найбільш актуальних економічних і правових проблем на даному етапі руху

української економіки. З цього випливає актуальність проблеми оцінки запасів підприємства, що й обумовило вибір теми.

Проблемам обліку, контролю та аналізу виробничих запасів та ефективності їх використання приділена значна увага відомих вчених, серед яких слід відмітити таких науковців, як: Багрій К. Л., Безруких П. С., Бержанір І. А., Близнюк О. В., Бутинець Ф. Ф., Васильєва К. Г., Верига Ю.А., Голов С.Ф. Горобець Є.В., Гриліцька А.С., Дмитренко А. В., Должанський А. М., Єрмоленко Г. С., Кащена Н. Б., Крот Ю. М., Кудіна О. М., Левченко О. П., Лень В. С., Логвин О. О., Маліков В. В., Мельник О. Г., Мулик Т.О., Овсійчук О. В., Ощепков О. П., Принада І. В., Пушкар М.С., Сайко О.В., Сідорова Т. О., Сопко В.В., Стерлігова А.Н., Тичук З.Д., Шайко О. Г., Шинкаренко О. М. та ін.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних положень і методичного обґрунтування обліку, контролю та аналізу використання виробничих запасів. Для досягнення поставленої мети вирішено наступні завдання:

- досліджено економічну сутність та поняття виробничих запасів;
- охарактеризовано нормативну базу функціонування виробничих запасів та основні методики їх оцінки на підприємстві;
- надано загальну характеристику підприємства;
- вивчено облік руху та методи оцінки виробничих запасів на СФГ «Плаксієнко С.З»;
- досліджено повноту та етапи проведення контролю виробничих запасів на СФГ «Плаксієнко С.З»;
- запропоновано шляхи удосконалення обліку виробничих запасів на СФГ «Плаксієнко С.З»;
- здійснено аналіз динаміки складу і структури запасів підприємства.
- оцінено ефективність використання виробничих запасів;
- проведено аналіз взаємозв'язку вартості матеріальних ресурсів, обсягу реалізації та собівартості.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є обліково-аналітичні питання використання виробничих запасів на підприємстві СФГ «Плаксієнко С.З».

Предмет дослідження. Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні засади обліку, контролю та аналізу виробничих запасів на підприємстві СФГ «Плаксієнко С.З».

Методи дослідження. У роботі використані методи, такі як: аналіз, синтез, порівняння, вертикальний та горизонтальний аналіз, групування, табличний, індукція, дедукція, факторний аналіз, аналіз наукової літератури.

Інформаційною базою дослідження стали: закони України та інші нормативні документи, підручники, навчальні посібники вітчизняних і зарубіжних авторів, складові частини журналу, електронні ресурси, тези доповідей у матеріалах конференцій. Також використовувалися робочі документи СФГ «Плаксієнко С.З», саме: річна фінансова звітність, податкова звітність, наказ про облікову політику, первинна документація, що стосується обліку запасів, інвентаризаційний опис та інші документи обліку.

ВИСНОВКИ

Виробничі запаси займають особливе місце у складі майна і домінуючу позицію у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності і є складовою частиною групи матеріальних ресурсів, які формують економічні ресурси.

Згідно П(С)БО 9 під запасами розуміють активи утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності, перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва, утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством/установою.

Деякі вчені визначають виробничі запаси як предмети праці, підготовлені для запуску у виробничий процес; складаються вони з сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, тари і тарних матеріалів, запасних частин для поточного ремонту основних фондів.

На нашу думку, це найбільш правильне поняття, яке характеризує виробничі запаси. Структура виробничих запасів на кожному підприємстві залежить від особливостей галузі або сфери його діяльності, при цьому, в рамках однієї галузі, але відповідно до структури виробництва.

Облік виробничих запасів в Україні регулюється багатьма нормативними актами. Така кількість нормативних актів дає можливість розкрити майже всі аспекти відображення виробничих запасів на рахунках бухгалтерського обліку.

В Україні порядок оцінки виробничих запасів регламентується П(С)БО 9 «Запаси» та Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку запасів. Проте необхідно зазначити, що залежно від того, яку управлінську мету переслідує підприємство виділяють три напрями оцінки виробничих

запасів: при їх оприбуткуванні, при їх вибутті (списанні), при відображенні у фінансовій звітності, зокрема балансі.

Організація обліку запасів на СФГ «Плаксієнко С.З» регулюється законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», П(С)БО №9 «Запаси», Планом рахунків бухгалтерського обліку та Інструкцією № 291 по його застосуванню.

Щоб узагальнити інформацію про наявність і рух виробничих запасів на СФГ «Плаксієнко С.З» застосовують окремі субрахунки.

Головний бухгалтер СФГ «Плаксієнко С.З» на свій розсуд визначає, які документи доцільно використовувати для обліку руху засобів, враховуючи розміри і специфіку підприємства.

Надходження виробничих запасів на СФГ «Плаксієнко С.З» відбувається різними способами, основними є: придбання за плату, виготовлення власними силами.

Цінності відпускаються зі складу лише особами, які мають на це право. Перелік цих працівників складено і затверджено головним бухгалтером та керівником підприємства.

На сторону матеріали відпускаються на підставі договорів, нарядів та інших документів і письмового розпорядження керівника СФГ «Плаксієнко С.З».

Для зберігання виробничої продукції на СФГ «Плаксієнко С.З» створені склади для зберігання палива, будівельних матеріалів, матеріалів сільськогосподарського призначення.

На СФГ «Плаксієнко С.З» ведення складського господарства та збереження виробничих запасів контролюється інвентаризацією.

На нашу думку цього недостатньо, щоб у повному обсязі проводити контроль над зберіганням, надходженням, витрачанням виробничих запасів, щоб усунути можливість їх псування та скоєння крадіжок.

Тому, вважаємо за необхідне створити на підприємстві службу внутрішнього контролю, яка є однією з найважливіших складових системи управління підприємством.

На нашу думку, щоб удосконалити ведення обліку на підприємстві необхідно: щоб на підприємстві були чітко визначені терміни передачі документів з обліку запасів до бухгалтерії; необхідно відображати транспортно-заготівельні витрати у складі витрат звітного періоду; при прийомі регістрів рекомендовано проводити перевірку правильності записів у картках складського обліку; створити службу внутрішнього контролю.

Аналіз ефективності виробничих запасів на СФГ «Плаксієнко С.З» за 2017-2018 рр., показав, що тривалість обороту зменшилася. Таким чином, за рахунок зменшення тривалості обороту на 17 днів, підприємство додатково вивільнило з обороту 412,63 тис.грн.

Аналіз впливу матеріаломісткості на обсяг виробництва та собівартість продукції на СФГ «Плаксієнко С.З» показав, що підприємстві відбулося зменшення матеріаломісткості, що дозволило зменшити собівартість продукції, та призвело до збільшення обсягу виробництва продукції.

Аналіз типу фінансової стійкості показав, що СФГ «Плаксієнко С.З» має абсолютну фінансову стійкість та відрізняється високим рівнем платоспроможності і не залежить від зовнішніх джерел фінансування своєї виробничо-фінансової діяльності.

Охарактеризувавши коефіцієнти, які дозволяють найбільш точно виявити причини, що зумовлюють погіршення або поліпшення фінансового стану підприємства, бачимо, що СФГ «Плаксієнко С.З» є фінансово стійким і бачимо, що стан підприємства надалі покращується.

Зроблені нами висновки за результатами дослідження, дозволяють нам дати наступні рекомендації:

- продовжувати зберігати тенденцію до перевищення темпів зростання сукупних доходів на темпами зростання сукупних витрат, шляхом зменшення собівартості продукції;

- покращувати роботу складського господарства;
- комплексно та раціонально використовувати ресурси;
- слідкувати за нормами запасів на підприємстві та не допускати необґрунтованого їх збільшення, за для того, щоб не відбувалося псування даних активів, проте без збоїв у виробництві;
- закуповувати більш дешеві ресурси без втрати ціни і якості;
- установлювати чіткі договірні умови постачання і забезпечувати їх виконання;
- поповнювати власні оборотні кошти шляхом збільшення генерування прибутку від його виробничо-господарської діяльності;
- не допускати понаднормових залишків на складі
- постійно удосконалювати нормативну базу;
- застосовувати маловідходні і безвідходні технології;
- управлінському персоналу необхідно слідкувати за динамікою залишків виробничих запасів, щоб і надалі зменшувати тривалість обороту.

Список використаних джерел

1. Аникин Б.А. Логистика: учебное пособие.: ИНФРА-М, 2008. 328 с.
2. Борисов А.Б. Большой экономический словарь.: Книжный мир, 2012. 895с.
3. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік: навчальний посібник. Житомир: ЖІТІ, 2010. 448 с.
4. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. Житомир: ЖІТІ, 2011. 640 с.
5. Верига Ю.А. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2008. 396 с.
6. Волкова Н.А. Аналітичні аспекти ефективності управління оборотними активами підприємств URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspuidle/123456789> (дата звернення 10.05.2019).
7. Економічний аналіз: навч. посібник./ За ред. Н.А. Волкова - Одеса: ОНЕУ. 2015. 312 с.
8. Єрмоленко Г. С. Організація обліку виробничих запасів, недоліки обліку та шляхи його удосконалення. Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту ім. акад. В. Лазаряна. 2012. Вип. 3. С.29-33.
9. Життєвий цикл організації. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-5417.html> (дата звернення 10.05.2019).
10. Зачепа Я.О. Аналіз ефективності використання виробничих запасів. Збірник науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Обліково-економічний факультет (кафедра економічного аналізу). 2019. 456 с.
11. Зачепа Я.О. Внутрішній контроль виробничих запасів на підприємстві. *Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації*. Тези доповідей V міжнародної

- студентської науково-практичної інтернет конференції, 18 квітня 2019 р., Одеса.2019. С.152-154
- 12.Зачепа Я.О. Поняття та методика розрахунку матеріаломісткості. *Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації*. Тези доповідей V міжнародної студентської науково-практичної інтернет конференції, 18 квітня 2019 р., Одеса.2019. С.196-197
- 13.Зварич Л.В, Слободяник Ю.Б. Внутрішній аудит: Навчальне видання. Суми: Видавництво «Фабрика друку», 2018. 247 с.
- 14.Козак В.Г. Економічна сутність способів і видів оцінок у бухгалтерському обліку: їх мета та функції .Економіка АПК. 2007, №2. с.115-122
- 15.Кузьменко О. Сутність виробничих запасів та їх класифікація. *Фінанси, облік і аудит: Збірник наукових праць*. 2015. №12. С. 259-267.
- 16.Лень В.С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика. Начальний посібник. К.: Центр навчальної літератури., 2013. 556 с.
- 17.Ловінська Л.Г. Оцінка в сучасній системі бухгалтерського обліку підприємств України:автореф.дис.на здобуття наук. ступеня канд. наук: 08.00.09 .КНЕУ. Київ, 2007.31 с.
- 18.Логвин О.О. Поняття та сутність запасів у логістичній системі виробничого підприємства .Управління розвитком.2013. № 12. С. 129-131.
- 19.Малюга Н.М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку:монографія / Н.М. Малюга. Житомир:ЖДТУ, 2005. 548 с.
- 20.Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: Наказ Міністерства фінансів від 10.01.2007 р. № 2.URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF07002. (дата звернення: 10.02.2019).

- 21.Миддлтон Д. Бухгалтерский учт и принятие финансовых решений / Дэниел Миддлтон.; [перевод с англ. И.И. Елисеевой]. М.: Издательское объединение «Юнити». 408 с.
- 22.Михайловина С.О. Організація внутрішньогосподарського контролю запасів на сільськогосподарських підприємствах.Економічний науково-практичний журнал Причорноморські економічні студії. 2019. Вип .38. С.131-136.
- 23.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України 07.02.2013 року № 73.- URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.(дата звернення 10.02.2019).
- 24.Николайчук В.Е. Логистика: теория и практика управления: учебное пособие / В. Е. Николайчук, В. Г. Кузнецов. Донецк: НОРДПРЕСС, 2006. 540 с.
- 25.Облік виробничих запасів. URL:http://booku.net/book_fininsovij-oblik_1105/8_6.-oblk-virobnichih-zapasv
- 26.Ощепков О.П. Визначення поняття «виробничі запаси» в бухгалтерському обліку . Економіка харчової промисловості. 2011. № 3. С. 71-73.
- 27.План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 року № 291. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>. (дата звернення :10.02.2019) .
- 28.Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 року № 2755-VI (зі змінами і доповненнями)// Відомості Верховної Ради України. 2011. № 13-17. С.112.
- 29.Покропивний С.Ф. Економіка підприємництва: підручник / С. Ф. Покропивний. К. : КНЕУ. 2005. 528 с.

30. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 року № 879. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (дата звернення: 12.02.2019).
31. Положення про порядок віднесення майна до такого, що включається до складу цілісного майнового комплексу державного підприємства: Наказ Фонду державного майна України від 29.12.2010 року № 1954. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws//z0109-> (дата звернення: 12.02.2019).
32. Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій підприємств державного, комунального секторів економіки і господарських організацій, які володіють та/або користуються об'єктами державної, комунальної власності: Наказ Міністерства фінансів України від 19.12.2006 р. № 1213. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua//show/z1363-06> (дата звернення: 10.02.2019).
33. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. N 246. URL: <http://search.ligazakon.ua/.nsf/link1/REG4044.html> (дата звернення: 10.02.2019).
34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 року N 318 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show-00> (дата звернення 12.02.2019).
35. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. N 116. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws//116-96-п> (дата звернення: 10.02.2019).
36. Приймачок О.М. Аналіз ефективності використання виробничих запасів .О.М. Приймачок .Вісник ДонДУЕТ. 2015. №8. С. 26-29.

37. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 року № 996-XIV // Відомості Верховної Ради України. 1999. N 40. С.365.
38. Рахунок 20.Виробничі запаси. URL:<http://www.buhoblik.org.ua/et/uchet-tovarov-i-materialov/380-rahunok-20.html> (дата звернення 15.04.2019).
39. Сайко О.В. Облік і контроль виробничих запасів (на прикладі підприємств молокопереробної промисловості України): Автореф. дис.канд. екон. наук .К.: Київ. нац. екон. ун-т., 2004. 19 с.
40. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник / В.В. Сопко. Тернопіль: Астон, 2005. 496 с.
41. Т.А.Довга. Проблеми оцінки виробничих запасів господарюючими суб'єктами в умовах інфляції. Інвестиції: практика та досвід. Київ. 2015. №8. с. 88-94
42. Тичук З.Д. Проблеми обліку та управління виробничими запасами при переході на міжнародні стандарти . З.Д. Тичук . Матеріали Третьої Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених «Економічний і соціальний розвиток України в ХХІ столітті». Тернопіль: «Економічна думка». 2006. С. 620 – 623.
43. Управління оборотними активами аграрних підприємств, як напрям підвищення рівня конкурентоспроможності с/г продукції. Науковий вісник Ужгородського університету. Ужгород. 2017.
44. Чаюн І.Ю. Управління матеріально-технічним забезпеченням підприємства: навчальний посібник. / І. Ю. Чаюн, І. Ю. Бондар. К.: КНТЕУ. 2012. 111 с.
45. Яценко В.М. Внутрішній контроль на підприємствах України: проблеми розвитку та шляхи їх вирішення. Фінанси, бухгалтерський облік і аудит. 2016. Вип. 22. с. 75.

ДОДАТКИ